

JAIME CAMINO NO TAN DE PRESSA!

Exposició 22.06/23.10.2022

Exposició
Jaime Camino.
No tan de pressa!

Del 22 de juny al 23 d'octubre de 2022

A partir del fons documental de Jaime Camino, donat a la Filmoteca pel seu fill Teo, la mostra convida el visitant a transitar per la seva obra, com el nen embadalit davant el quadre de *Las meninas* a *Llums i ombres* que hi entra per interaccionar amb els seus personatges. El recorregut abasta sis àmbits ben presents en la filmografia del cineasta: la Guerra Civil Espanyola, la infantesa, la música, els feliços seixanta, la dificultat d'estimar i la mort.

Comissariat: Esteve Riambau

Producció: Filmoteca de Catalunya

Horari:

De dimarts a divendres, de 10.00 h a 14.00 h i de 16.00 h a 21.00 h

Dissabte i diumenge, de 16.00 h a 21.00 h

Entrada gratuïta

Aforament limitat

Sessions complementàries:

Llums i ombres (Jaime Camino, 1988)

Dimecres 22 de juny 20.00 h

Sala Chomón

La vieja memoria (Jaime Camino, 1977)

Dimarts 6 de setembre 18.00 h

Sala Laya

Transfusions de sang / Els ollaires de Breda (Laya Films, 1937-1938) +

Entrevista La Pasionaria (Jaime Camino, 1977)

Dimecres 14 de setembre 17.00 h

Sala Laya

NO TAN DE PRESSA!

JAIME CAMINO

Amb Jaime Camino (1936-2015) vam escriure un guió, *No tan deprisa, no tan deprisa*, que es capbussava en la seva obra per revelar aspectes autobiogràfics. La salut li va impedir rodar-lo, però ara n'ha sorgit una exposició que es fruit d'aquella experiència. També és un reconeixement a Teo, el seu fill, per haver donat a la FilmoTeca de Catalunya el fons documental d'un cineasta que va dedicar la meitat de la seva filmografia a la Guerra Civil. La resta parla de la infantesa, la música, els feliços 60, la dificultat d'estimar i la mort.

L'exposició parteix d'una imatge del seu film *Llums i ombres*: el nen embadalit davant el quadre de *Las Meninas* fins que hi entra per interaccionar amb els seus personatges. El visitant farà el mateix, però substituint Velázquez, Felip IV o la infanta Margarita pels protagonistes de Camino. Els veurem en sis peces audiovisuals on les imatges originals es conjuguen amb d'altres rodades contemporàniament en escenaris que hi dialoguen. I totes elles embolcades per textos del mateix cineasta, molts d'ells inèdits i llegits pel seu fill Teo. Sense oblidar les intervencions de Maria Teresa de la Vega, mare del cineasta, que reconstrueix episodis d'allà on no arriben els records personals.

Cada pantalla correspon a un dels àmbits temàtics i, com si es tractessin de notes a peu de plana, està envoltada de pàgines dels guions originals, partitures de les bandes sonores, documents de producció o plans de rodatge, fotografies de plató i objectes tan personals com el barret del cineasta o el Gaudí d'Honor. El títol de l'exposició, *No tan de pressa!*, remet a un dramàtic episodi de la seva biografia i el conjunt es un retrat de la seva personalitat a través dels seus films, plens de referències autobiogràfiques.

La meitat parlen de la Guerra Civil: del retorn d'un brigadista internacional a *Espanya otra vez*, de Gelida durant *Las largas vacaciones del 36*, de l'entrada dels insurgents a *El llarg hivern*, de les contradiccions al bàndol republicà a *La vieja memoria*, retratant Franco en sabatilles a *Dragon Rapide* o presentant els seus cosins com a *Nens de Rússia*. Camino no és únicament un cronista de la Història. El títol de *Los felices sesenta* defineix una generació i una forma de vida que es perllonga a *Mañana será otro día*. La música, una altra de les seves passions, està molt present a *Mi profesora particular* i *Jurtzenka/Un hivern a Mallorca*, a través de Chopin i George Sand. *La campanada* reflecteix una crisi personal i *Llums i ombres* és un joc de miralls entre la realitat i les seves representacions. Travessant una imatge d'aquell film, el visitant de l'exposició penetrarà en el món de Jaime Camino.

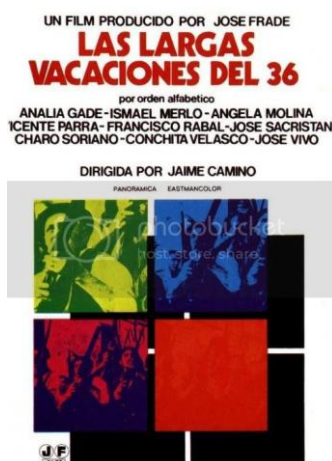
Esteve Riambau

Comissari de l'exposició

ÀMBIT 1: LA INFANTESA

“Jo no vaig viure la Guerra Civil d’una forma conscient perquè, quan va acabar, encara no havia fet els tres anys. Va ser la meua àvia la que després m’ho va explicar tot.”

Jaime Camino

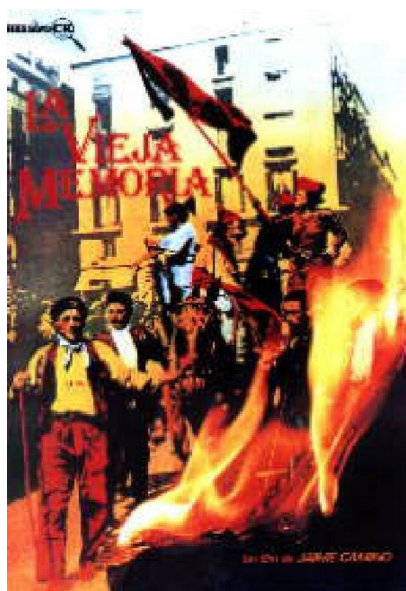
OFF (Veu de Jaime Camino): “Querido papá: No sé qué prefieres: que te cuente lo que sucedió, los hechos que tú ya no pudiste vivir. De momento, empezemos por el principio. Fue aquí, en Gelida, donde comenzó todo. El inicio de la Guerra Civil y los primeros años de mi infancia.”

ÀMBIT 2: LA GUERRA CIVIL I FRANCO

“M’ha quedat un enorme escepticisme. Tenia una idea molt esquemàtica de la Guerra Civil. Tot va ser molt més complex”

Jaime Camino a propòsit de *La vieja memoria* (1977)
TeleXprés, 31/12/1977

El llarg hivern (1992)

El protagonista d’*El llarg hivern* és el majordom de la mansió d’una família dividida per la guerra civil. El personatge, interpretat per Vittorio Gassman, està inspirat en José Díaz, que servia a Consol Vidal, marquesa de Moragas, des dels anys vint en una mansió barcelonina coneguda com la torre Castañer. La seva filla, marquesa de Gelida, i el seu marit, el bescompte de Güell, van fugir a França després de l’inici de la guerra civil i van deixar al majordom al front de la casa on va conviure amb els dirigents de la República que la van ocupar durant aquest període.

Els nens de Rússia (2001)

El film recull els testimonis d'alguns dels nens que van ser evacuats des de diversos ports del Cantàbric, el juny de 1937, amb destí a la URSS. Acollits a Moscou com herois, la guerra mundial va fer que es refugiessin a Samarkanda o a Sibèria, on les condicions de vida eren molt més dures. De retorn a Moscou, alguns van demanar ser repatriats però Franco es mostrava reticent a acceptar-los i les autoritats soviètiques tampoc ho van autoritzar fins el 1956. Un cop a Espanya, la policia franquista, i fins i tot la CIA, els interrogava periòdicament com a sospitosos d'espionatge i molts van tornar a l'URSS o van marxar a Cuba. Desubicats arreu, aquests "nens de Rússia" van ser víctimes de les paradoxes de la Història. Entre la vintena de testimonis recollits per Camino hi ha els seus tres cosins, fills del germà de la seva mare, afusellat pels franquistes.

OFF (Veu de Jaime Camino): “Resulta que habré visto más a menudo a Franco que a mi padre. Sí, sí, en fotos, en noticieros, en televisión, en las monedas, incluso en persona... y hasta para franquear las cartas ¡Qué horror!”

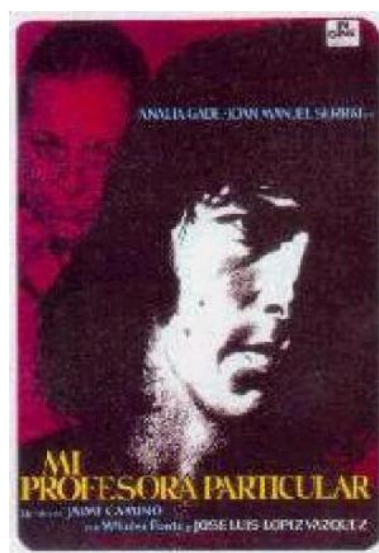
OFF (Veu de Jaime Camino): “Era un individuo grotesco y aunque yo me riese de él en mi película, me repugnan su figura y sus hechos siniestros”

OFF (Veu de Jaime Camino): “¿Cómo no voy a hablar de la Guerra Civil si sus consecuencias han marcado toda mi vida? Para mí, Franco ha sido un veneno que no me ha abandonado desde que tenía tres años. Entre otras muchas atrocidades, él es el responsable de la muerte de algunos de los personajes de mis películas.”

ÀMBIT 3: MÚSICA

OFF (Veu de Jaime Camino): “Jan Smeterlin fue el primero de los que yo denomino mis padres adoptivos. Polaco britanizado, sus interpretaciones de Chopin fueron únicas y todavía son inolvidables para mí.”

OFF (Veu de Jaime Camino): “Después, ¿o fue antes?, mamá y tú nos pusisteis una profesora de piano, a mi hermano Paco y a mí. Era una mujer grande, meliflua, rayana a veces con una cierta cursilería. Nacida en Argentina de padres catalanes, vestía ropas holgadas, a menudo de telas estampadas y su maestro había sido discípulo de Enrique Granados.”

ÀMBIT 4: FELIÇOS 60

“Cadaqués ja pretenia llavors fer la competència a Saint Tropez. Era una competència modesta, però real, amb els seus famosos (Dalí al capdavant), els seus artistes i una farfullant dulce vita entre els il·lustrats”

Jaime Camino, “Los felices sesenta”, *La Vanguardia*, 16/2/1983

OFF (Veu de Jaime Camino): “La calle Tuset. Tuset Street, la llamábamos en los sesenta. De todo aquello tampoco queda nada. La Cova del Drac, el Stork Club... Carlos Durán, Jacinto Esteva, Joaquín Jordá y tantos otros que ya se han ido. Aquí estaba el cine Arcadia. Tampoco existe. Ahora la gente ve las películas en su casa, por televisión, en el ordenador...”

María Teresa de la Vega (mare de Jaime Camino): “A tu padre le gustaba mucho el cine. Nuestras actrices favoritas eran Greta Garbo (porque vestía de sport), Marlene Dietrich y Sofía Loren. Los actores preferidos eran Gary Cooper, Alan Ladd y Clark Gable. Íbamos muy elegantes a los estrenos. Entonces estaban de moda el Coliseum y el Fantasio”.

ÀMBIT 5: LA IMPOSSIBILITAT D'ESTIMAR

OFF (Veu de Jaime Camino): “Puede que yo no haya sabido amar. No, no he sabido. Que haya sido un frívolo. Que me he enamorado sin saber conjugar el verbo amar ¡Es tan fácil enamorarse! Uno se deja seducir, hasta ser amado... O de enamorar, de creer que seduce ¿Soy presuntuoso? Soy banal, eso, banal”.

OFF (Veu de Jaime Camino): “Sí, padre, tienes un hijo que no ha sabido amar y que ya no sabrá amar ¿Tú sabías amar? Padre: ¿se puede aprender a amar? ¿Por qué no me enseñaste?”

ÀMBIT 6: LA MORT

OFF (Veu de Jaime Camino): “Yo tenía once años. Mi padre estaba comiendo con unos amigos en esa terraza, junto al mar. Con el viento, uno de estos postes se desprendió y le golpeó fatalmente la cabeza. Mientras le atendían, apareció una camilla que lo transportaba hacia una ambulancia. Sus últimas palabras fueron: “¡No tan deprisa! ¡No tan deprisa!”. Así me lo contaron. Y yo lo conté después en una novela. Nunca me atreví a reproducirlo en una película. Lo que yo vi fue el portal de nuestra casa abierto de par en par, movimientos extraños de la portera y de los vecinos. Tú yacías en el lecho matrimonial, muerto, con la mandíbula sujeta por un pañuelo atado a la cabeza, los orificios nasales tapados con algodones, y mamá tendida sobre tu pecho, reclamándote, gritando contra lo inimaginable que era tu cuerpo sin vida. Te habías ido y el niño no lo comprendió del todo hasta que vio desaparecer el ataúd en el nicho funerario y éste fue sellado a cal y canto, y no lloró amargamente tu ausencia sino aquella tarde calurosa, embriagado por el rapé descubierto en tu escritorio, solo, apretando en la mano tu último regalo, un souvenir de París”

OFF (Veu de “Jaime Camino”): “Paco, Ramoncín, mi padre. Todos se fueron antes de tiempo. Mi madre murió en edad más avanzada pero ahora tampoco está. Incluso antes de operarme, ya se habían llevado una parte de mi memoria.”

“El cinema consisteix en mentir per dir la veritat. La ficció no recrea la realitat. És aquesta la que copia al cinema”

Jaime Camino

JAI ME CAMINO NO TAN DE PRESSA!

Exposició 22.06/23.10.2022